

Sitt pent og spis maten din!

Foreleser: Anne Gro Innstrand

Spesialist i klinisk psykologi/habilitering

Tilknyttet: Ridderne, Oslo medisinske senter og Engen psykologsenter.

E-post: grinnst@online.no

Spiseforstyrrelser

Diagnostisering av spiseforstyrrelser
hos personer med utviklingshemming

Endringer i symptomene

Livsstil fedme

- ❖ Ekstrem overvekt
- ❖ Undervekt og feilernæring
- ❖ - differensialdiagnostisk vurdering i forhold til spiseforstyrrelser

Anoreksi

- ❖ Symptomer: vekttap, forstyrret kroppsbilde og kroppslige symptomer
- ❖ Hvordan diagnostisere?

Atypisk anoreksi

- ❖ Vektreduserende atferd
- ❖ Ikke alle kriteriene for anoreksi
- ❖ Mangler sterk frykt for å bli fet
- ❖ Utviklingshemmete: mer sannsynlig med atypisk anoreksi

Differensialdiagnostikk anoreksi

- ❖ Depresjon
- ❖ Schizofreni
- ❖ Turners syndrom
- ❖ Downs syndrom
- ❖ Autisme, Asperger og Tourette syndrom

Bulimi

- ❖ Overspisingsfenomen
- ❖ Overdrevent opptatt av kontroll over kroppsvekten
- ❖ Ekstreme virkemidler for å dempe den "fetende" virkningen
- ❖ Differensialdiagnostikk: Schizofreni, nevrologiske forstyrrelser; Kleine Levin, Klüver-Bucy syndrom

Andre spesifiserte spiseforstyrrelser

- ❖ Overspising
- ❖ Matvegning
- ❖ Tap av appetitt
- ❖ Oppkast / psykogen oppkast
- ❖ Drøvtygging og oppgulplidelse
- ❖ Pica
- ❖ Overdreven tygging / matspyttingslidelse

Sårbarhetsvariabler

- ❖ Manglende spiseferdigheter
- Barn med CP har en høyere sårbarhet for å utvikle spiseproblemer som er signifikante nok til at det påvirker deres ernærings situasjon, trivsel og sosiale integrering.

Sårbarhetsvariabler

- ❖ Miljøbetingede risikofaktorer
- ❖ Miljøbetingede stressfaktorer

Svake sosiale ferdigheter
Manglende språklige ferdigheter
- Vær obs på gutter og menn!

Sårbarhetsvariabler

- ❖ Nevromuskulære forstyrrelser som påvirker evne til å spise
- ❖ Genetiske sykdommer
- ❖ Dysfunksjoner i hjernen

*Genetiske sykdommer som inkluderer
spiseforstyrrelser som fenotypiske kjennetegn*

- Prader-Willi syndrom
- Retts syndrom
- Turner syndrom
- Down syndrom
- Klüver-Bucy
- Williams syndrom
- Autisme

Sårbarhetsvariabler

- ❖ Medikasjon som påvirker appetitt, vektøkning og vektreduksjon

Tidlig henvisning

- ❖ De fleste diagnoser har som kriterium en varighet av symptomer på 3 - 6 mnd. Hva krever det?
- ❖ Jo tidligere henvisning, jo bedre effekt av behandling og prognose

*Hvordan forebygge
spiseforstyrrelser?*

- ❖ Hvordan forebygge anoreksi eller ulike former for matvegning?
- ❖ I alt miljøarbeid handler det om å legge til rette for 3 prosesser:
 - ❖ 1.informasjon (hvordan legge til rette informasjon)
 - ❖ 2.tolke (kunnskap om hvordan informasjon blir tolket)
 - ❖ 3.påvirke, bruke informasjonen (mestring, kontroll, oversikt, muligheter.)

Kristian

- ❖ 12 år gammel, utviklingshemmet, dyp grad
- ❖ Motorisk i full utvikling fra krabbende til gående
- ❖ Mentalt rundt 2-3 måneders stadiet, ikke språk
- ❖ Omfattende epilepsi
- ❖ Svært urolig i alle måltider
- ❖ Spiste og drakk lite
- ❖ Kastet mat på gulvet
- ❖ Var underernært, slapp og blek. Drakk for lite
- ❖ Intravenøs næring ble vurdert.

Tilrettelegging før måltidet

- ❖ Forberede maten
- ❖ Gi tegn, gi han konkret informasjon om måltid
- ❖ Sørg for at det er kort tid fra stimuli er gitt til maten kommer til syne/ i munnen
- ❖ Liten grad av andre stimuli
- ❖ Av med musikk, rydd rommet, rydd bordet

Tilrettelegging under måltidet

- ❖ Vis maten!
- ❖ Vis neste bit når han tygger: Se, du skal få mat, her venter neste bit!
- ❖ Gi tilgang på drikke!
- ❖ Ikke snakk!
- ❖ Si to hyggelige ord ved blikk-kontakt

Ved uro

- ❖ Ingen korreksjoner ved uro eller annen atferd som er maladaptiv (lite tilpasningsdyktig)
- ❖ Led til stolen igjen
- ❖ Ikke kommenter når mat eller drikke blir kastet på gulvet
- ❖ Vis ny mat med det samme
- ❖ På slutten av måltidet kan vi tillate oss å tolke at mat som blir kastet på gulvet kan bety at han er mett!

Kristians reaksjoner

- ❖ Han ble ganske raskt rolig under måltidet
- ❖ Etter hvert spiste han mer og mer under hvert måltid, og han drakk ganske mye
- ❖ Kroppsspråket hans ble rolig, han så ut til å kose seg
- ❖ Etter hvert har han vist noe mer tilknytningsatferd

Veien framover for Kristian

- ❖ Overføre skolens erfaringer til alle andre arenaer
- ❖ Tilpasse våre erfaringer til de andre måltidssituasjonene
- ❖ Tilrettelegge for et helsemessig helhetlig tilbud
- ❖ Utvide måltidsferdighetene!